

LORENZA MAZZETTİ

Nurten Bayraktar

Lorenza Mazzetti 1927 yılında Floransa'da doğar ve 2. Dünya Savaşı'nda ağır bedeller ödeyen İtalya'da travmalarla dolu bir çocukluk geçirir. On sekiz yaşına geldiğinde Londra'ya taşınır. Başvurularında “Çünkü ben bir dahiyim!” diyerek kaliteli eğitim almamış olmasının göz ardı edilmesini sağlar ve Londra Üniversite Akademisi'nin (University College London) Güzel Sanatlar Fakültesi'nde (Slade School of Fine Arts) eğitim hakkı kazanır. **Mazzetti**, birçok yönetmene ilham kaynağı olacak filmlerini İngiltere'de yapmaya başlar.

1953'te henüz daha fakülteyken çalınmış bir kamerayla ilk yönetmenliğinden ilham verici bir performans çıkarır: **Franz Kafka**'nın ünlü karakteri Gregor Samsa'yı anlattığı kısa filmi *K* ile sinemacıların dikkatini çeker. **Mazzetti**'nin dediğine göre **Kafka** kendisine en yakın hissettiği kişidir ve bu sebeple de ilk

filminin ilham perisi olmuştur: “Kafka hakkında özellikle de **Dönüşüm** hakkında kısa film yapmayı bir süredir istiyordum. Dış çekimi tercih ettim. Üniversiteden birkaç arkadaşına oyunculuk yapmak isterler mi diye sordum ve projeyi başlattım. [...] Bir yönetmen olduğuma ve derse ihtiyacım olmadığına kendimi ikna ettim. Sinemaya taparım. Floransa’da küçük bir sinema kulübünde **Vigo**, **Rossellini** ve **De Sica**’nın filmlerini izledim. O filmler benim tüm görsel dünyamdı.”¹

Yeteneği sayesinde resmi izni olmamasına rağmen filmi fakültede gösterilir ve seyircilerden biri Britanya Film Enstitüsü yöneticisi **Denis Forman**’dır. **Forman**, **Mazzetti**’ye “*Hapishaneye girme riski olmadan bir film yapmak ister misin?*” diye sorar ve Deneysel Film Fonu tarafından finanse edilen film projesine dahil olmasını ister.

Birlikte (1956)

Lorenza Mazzetti’nin bir parçası olmayı kabul ettiği film **Birlikte** (Together, 1956) olur. 1950’lerin Londra’sında yaşayan iki sağır-dilsizin gündelik hayatının anlatıldığı film ekipteki anlaşmazlıklardan dolayı yapım aşamasında sekteye uğrar. **Lindsay Anderson**’ın kurgu aşamasında projeye dahil olmasıyla film başarıyla tamamlanır ve **Mazzetti** yönetmenliğindeki film, İngiliz Özgür Sinema’nın öncüsü olur. Doğu Londra’da çalışan iki liman işçisinin hayatı yeni

¹ “K by Lorenza Mazzetti”, *Torino Film Fest.* ([link](#))

gerçekçilik anlayışı ile harmanlanıp dönemin İngiliz toplumuna çarpıcı bir atıfta bulunur.² Diyalogun az olmasına rağmen yaşama dair en küçük ayrıntıların dahi gösterildiği film, savaş sonrası İngiltere'yi tanımlar: geçim sıkıntısı, güvensizlik, gerginlik ve tüm bu travmanın beşiğindeki toplumun içinde hayatın daha da zor olduğu sağır-dilsiz iki genç adam. 1956'da gösterilen Özgür Sinema programına dahil edilen tek kurmaca film **Birlikte** olur. Film, İngiltere'de çok beğenilir ve Cannes'da ülkeyi temsil etmesine karar verilir. **Anderson**'dan bu haberi aldığıında **Mazzetti** bir kahkaha atar ve “*Bu şekilde insanların karşısına çıkamam ki!*” der. **Anderson**, “*Merak etme. Arkadaşlarla aramızda para toplayıp sana bir elbise alırsız.*” diye cevaplar.³

Mazzetti işte bu iki filmiyle Özgür Sinema fikrinin yaratıcılarından biri olur. Neredeyse tamamı erkeklerden oluşan İngiliz sinemasında genç ve yabancı bir kadın olarak öncü bir yönetmen olması büyük bir başarıdır. **Mazzetti**, **Karel Reisz**, **Lindsay Anderson** ve **Tony Richardson** ile birlikte Özgür Sinema Manifestosu'nu yazar. Filmlerin “özgür” olması aslında komedi, tarihi film ya da basmakalıp dramlardan oluşan dönemin ana akım İngiliz sinemasının ve medya endüstrisinin işleme biçiminin tam tersi olmasıdır. Dörtlü, sinemanın kuralı olmadığını fakat sanatsallıktan ödün vermeden hayatı “olduğu gibi” aktarması gerektiğini belirtir.

Cannes'da **Birlikte** filmi için mansiyon ödülünü aldıktan sonra, **Mazzetti** kısa bir İtalya ziyareti planlar ancak İngiltere'de yepyeni bir hayata başlayarak unutmaya çalıştığı anılarının canlanmasıyla psikolojisi bozulur ve tedaviye başlar. Uzun süren tedavisi sırasında anılarını yazmaya başlar. Savaş korkusunu ve ailesini kaybetmenin acısını tamamen çocuk gözüyle anlattığı *Il cielo cade* (The Sky Falls, 1962) adında bir kitap yazar. Ardından birkaç kitap daha yazar ve çeşitli edebiyat ödülleri kazanır.

Son yıllarda yaptığı resimleri sergileyen **Mazzetti**, bir sergisini de Özgür Sinema'nın önemli isimlerinin portreleriyle tasarlar. 60'lı yıllarda ortak çalışmalarda bulunduğu birkaç film daha bulunmasına karşın, bunlar pek fazla anılmamış eserler olmuş ve büyük oranda unutulmuştur. **K** filmi bile ancak 2010'da yeniden gösterilebilir bir hale getirilmiştir – **Mazzetti** filmlerini saklamayı tercih etmiştir.

---

² Dupin, Christophe. “Together (1956)”, *BFI Screenonline* ([link](#))

³ “Together”, *Torino Film Fest.* ([link](#))

Mazzetti'nin kendi anlatımıyla hayatının aktarıldığı ve **Steve Della Casa** ile **Francesco Frisari**'nin yönettiği **Çünkü Ben Bir Dahiyim! Lorenza Mazzetti** (Because I'm a Genius! Lorenza Mazzetti, 2016) adlı belgeselde **Mazzetti**'nin kendini ifade etme biçimlerini ve sanatsal dehasının keşfinin arka planı seyirciyle buluşturulur. **Mazzetti** bu belgeselde kendini tanımlamayıp yaptıklarını tanımlar: *“Ben bir yazar değilim, kitaplar yazdım. Ben bir ressam değilim, resimler yaptım. Ben bir yönetmen değilim, filmler yönettim”*⁴

Çünkü Ben Bir Dahiyim! Lorenza Mazzetti (2016)

---

⁴ “Tangram Film Presents Because I am a Genius! Lorenza Mazzetti”, *Tangram Film* ([link](#))